

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	52-654-01-48
Дата:	06 / 04 2026 г.

16.49
P

ДО: Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА -
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 52-ТО НАРОДНО
СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Въз основа на правомощията ни за законодателна инициатива, дадени ми по чл.87, ал.1 от Конституцията на Република България и чл.70 ал.1, т.1 от ПОДНС внасяме Законопроект за изменение и допълнение на **Изборния кодекс**, заедно с мотиви към него и с предварителна оценка на въздействието.

Моля същият да бъде предоставен за разглеждане и гласуване по реда, посочен в Глава осма от ПОДНС.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Костадинов -

Петър Петров -

ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ИЗБОРНИЯ КОДЕКС

В сила от 05.03.2014 г.

Обн. ДВ. бр.19 от 5 Март 2014г., изм. ДВ. бр.35 от 22 Април 2014г., изм. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г., изм. ДВ. бр.79 от 13 Октомври 2015г., изм. и доп. ДВ. бр.39 от 26 Май 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.57 от 22 Юли 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.85 от 28 Октомври 2016г., доп. ДВ. бр.97 от 6 Декември 2016г., изм. ДВ. бр.20 от 7 Март 2017г., изм. ДВ. бр.85 от 24 Октомври 2017г., изм. ДВ. бр.94 от 13 Ноември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.102 от 11 Декември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.21 от 12 Март 2019г., изм. ДВ. бр.29 от 8 Април 2019г., изм. ДВ. бр.34 от 23 Април 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.60 от 30 Юли 2019г., изм. ДВ. бр.61 от 2 Август 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.88 от 13 Октомври 2020г., изм. ДВ. бр.107 от 18 Декември 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.36 от 1 Май 2021г., изм. ДВ. бр.37 от 7 Май 2021г., изм. ДВ. бр.58 от 13 Юли 2021г., изм. ДВ. бр.15 от 22 Февруари 2022г., изм. и доп. ДВ. бр.104 от 30 Декември 2022г., изм. ДВ. бр.104 от 15 Декември 2023г., изм. ДВ. бр.85 от 8 Октомври 2024г., изм. ДВ. бр.23 от 27 Февруари 2026г., изм. ДВ. бр.55 от 16 Юни 2026г.

§1. В чл.16, алинея първа, накрая се добавят следните изречения в хронологичен ред едно след друго:

„Централната изборителна комисия въвежда техническо възможност на поддържаната от нея Интернет-страница, за изпращането само на едно заявление от един IP-адрес, както и ограничение от територията на Република България да не могат да бъдат подавани електронни заявления.“

§2. В чл.18 се правят следните изменения и допълнения:

1. В алинея първа думите „*хартиените бюлетини*“ се заличават, а в края се добавя ново изречение със следния текст:

„Дейностите по въвеждане на данните от изборните книжа, тяхното прехвърляне и изчисляването на резултатите от гласуването се извършват само от държавни институции или ведомства.“

2. Създава се нова алинея 6 със следния текст:

„(6) Централната изборителна комисия организира и осигурява помещения за работа на Районните изборителни комисии в изборния ден, които отговарят на следните минимални изисквания:

- 1. Основна зала с капацитет за представителите на РИК, СИК, сътрудниците на РИК и служителите на ИО;*
- 2. Зона за изчакване, видима за контролните органи и наблюдателите;*
- 3. Отделно помещение за преброяване на бюлетини;*
- 4. Зона за почивка за членовете на РИК и служителите на ИО;*
- 5. Санитарни възли с достатъчен капацитет.“*

§3. В чл.22, ал.2, думите „*направани за гласуване*“ се премахват.

§4. В чл. 37 се правят следните изменения:

1. В алинея 2 , след израза „*може да гласуват с подвижна изборителна кутия, ако*“ се добавя следният израз:

„увреждането е възникнало или констатирано след срока по ал.1 и“

2. В алинея 3а, т.1 се отменя, а т.2 става т.1 и добива следната редакция:
„като изиска документ от ТЕЛК (НЕЛК), който да удостоверява вида на трайното увреждане и невъзможността на лицето да упражни изборително право в изборно помещение.“

§5. В член 46, текстът на алинея 8 се изменя по следния начин:

„(8) При назначаването на членовете на Централната изборителна комисиия се запазва съотношението между парламентарно представените партии и коалиции. Мандатите се разпределят по метода на най-големия остатък. Представителите на една партия или коалиция не може да имат мнозинство в комисиията.

Ако има партия или коалиция с мнозинство в НС, първо се изчисляват нейните мандати, които трябва да са по-малко от половината (т.е., най-голямото цяло число, по-малко от половината от общия брой мандати), а останалите мандати се разпределят между другите партии и коалиции като се използва отново методът на най-големия остатък.

При наличието на две или повече партии и коалиции с абсолютно равни остатъци, се дава предимство на партията или коалицията, получила по-малък брой действителни гласове на проведените избори.“

§6. Създава се нов чл.46а със следния текст:

„Член 46а. (нов) Критерии за избор на членове на ЦИК

(1) Кандидатите за членове на ЦИК трябва да имат минимум 10 години юридически опит, или опит в публичната администрация или опит на длъжност в изборния процес.

(2) Номинациите за членове на ЦИК се публикуват на официалния уебсайт на Народното събрание, като се предоставя възможност за представяне на становища в срок от 14 дни.“

§7. Създава се нов член 48а със следния текст:

„Член 48а. (нов) Политическа неутралност и отчетност на членовете на ЦИК

(1) Членовете на ЦИК подават декларации за политическа необвързаност при встъпване в длъжност, които се публикуват на официалния уебсайт на Народното събрание.

(2) По време на мандата си членовете на ЦИК нямат право да заемат партийни длъжности или да участват в политически кампании.

(3) В срок от две години след изтичане на мандата си членовете на ЦИК нямат право да заемат изборни длъжности, за които са предложени от политически партии.

§8. В член 51 се правят следните изменения и допълнения:

1. Текстът на алинея 1 се изменя по следния начин:

"Мандатът на членовете на ЦИК е четири години и се актуализира при промяна в политическото разпределение на парламентарните групи в Народното събрание след проведени парламентарни избори."

2. В алинея 2 се създава нова т.1 със следното съдържание:

„1. замяната му с друг член, извършена със заявление от председателя на партията или представляващият коалицията, която го е предложила“, а следващите точки се препомерират съответно.

§9. Текстът на член 53, ал.4 и ал.5 се изменя по следния начин:

„(4) Централната изборителна комисия заседава, когато присъстват повече от половината от нейните членове и се произнася с решения, които се приемат с мнозинство повече от половината от присъстващите членове и се подписват от председателя и секретаря. Когато за приемане на решение липсва необходимото мнозинство или липсва произнасяне с решение по отправено искане за произнасяне с такова, се смята, че е налице решение за отхвърляне, което подлежи на обжалване по реда на кодекса в тридневен срок от публикуването на протокола от съответното заседание чрез Централната изборителна комисия пред Върховния административния съд по реда на чл.58, алинея 1, 2 и 3.

(5) При отмяна на решение за отхвърляне Централната изборителна комисия постановява ново решение на следващото свое заседание, което приема с мнозинство повече от половината от присъстващите членове.“

§10. В чл.57, ал.1, се правят следните изменения и допълнения:

1. В точка 3 след „кодекса“ се добавя запетая и се допълва със следния текст:

„в това число и единни задължителни указания за работата, видеонаблюдението и организацията на помещенията на районните и общински изборителни комисии осигуряващи достъп на лицата по чл. 288а и 446а при приемане и проверка на протоколите на секционните изборителни комисии и останалите книжа и материали;“

2. Текстът на точка 34. се изменя по следния начин:

„34. определя условията и реда за видеозаснемането на запис по време на изборния ден, което не се излъчва публично и за публичния видеозапис след обявяване края на изборния ден в секционните изборителни комисии по време на броенето и съставянето на изборния протокол, при спазване изискванията за защита на личните данни, с изключение на гласуване с подвижна изборителна кутия, в изборителни секции в лечебни заведения, домове за стари хора и други специализирани институции за предоставяне на социални услуги, в изборителни секции на плавателни съдове под българско знаме, както и в изборителни секции извън страната; определя условията и реда за видеонаблюдението в реално време и видеозаснемане при приемането и проверката на всеки един от протоколите в момента на предаването им от лицата по чл. 285, ал. 1 и лицата по чл. 444, ал. 1 съответно в районната или общинската изборителна комисия при спазване на изискванията за защита на личните данни, като техническото осигуряване на видеонаблюдението на живо и видеозаснемането на запис се извършва от Министерския съвет;“

3. В алинея 3 се добавя ново изречение със следния текст:

„Централната изборителна комисия назначава, разпределя и определя възнагражденията на специалистите, експертите и техническите сътрудници за подпомагане на Районните изборителни комисии. Назначението и разпределението на специалистите, експертите и техническите сътрудници следва да са пропорционални на представителството на партиите и коалициите в Народното събрание.“

§11. В член 67 се добавя нова алинея 3 със следния текст:

„(3) Пълномощията на член на комисията се прекратяват предсрочно и при замяната му с друг член, извършена на основание внесено заявление от председателя на партията, съответно представляващия коалицията, която го е предложила“

§12. В чл. 71, ал. 2 след текста „секционните изборителни комисии“ се поставя запетая и се добавя следния текст:

„видеонаблюдението в реално време и видеозаснемане при приемането и проверката на всеки един от протоколите в момента на предаването им от лицата по чл. 285, ал. 1“ и текстът нататък продължава.

§13. В чл.82 се добавя нова алинея 3 със следния текст:

„(3) Пълномощията на член на комисията се прекратяват предсрочно и при замяната му с друг член, извършена на основание внесено заявление от председателя на партията, съответно представляващия коалицията, която го е предложила“

§14. В чл. 86 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 1 със следния текст:

„(1) Заседанията на общинска изборителна комисия се излъчват в реално време в интернет чрез интернет страницата на комисията, на която предварително се обявява проект за дневен ред.“

2. Досегашният текст става алинея 2, като след текста „секционните изборителни комисии“ се поставя запетая и се добавя текста *„видеонаблюдението в реално време и видеозаснемане при приемането и проверката на всеки един от протоколите в момента на предаването им от лицата по чл. 444, ал. 1.“* и текстът нататък продължава.

3. Създава се нова алинея 3 със следния текст:

„(3) Общинската изборителна комисия публикува на интернет страницата си видеозапис (архив) от заседанията на комисията незабавно след приключване на съответното заседание.“

§15. В член 89 се прави следното изменение:

Думите *„не по-късно от 25 дни“* се заменят с думите *„не по-късно от 10 дни“*.

§16. В член 92 се добавя нова алинея 10 със следния текст:

„(10) Пълномощията на член на комисията се прекратяват предсрочно и при замяната му с друг член, извършена на основание внесено заявление от председателя на партията, съответно представляващия коалицията, която го е предложила. Предложения за замени могат да се правят не по-късно от три дни предизборния ден.“

§17. В чл. 95 се прави следното изменение:

Съюзът *„и“* се заменя със запетая и след текста *„български език“* се допълва с текста *„и имат завършено средно образование.“*

§18. В чл. 97, алинея 2 в края на изречението, вместо точка се поставя запетая и се допълва със следния текст:

„като за всяка от длъжностите, влизащи в ръководството на комисията и които осъществяват дейностите по предаване на секционните протоколи в районната изборителна комисия, респективно в общинската изборителна комисия, е с петдесет процента по – висок от този на членовете. Същото по-високо възнаграждение получават и членовете, които осъществяват дейностите по предаването на секционните протоколи по предходното изречение.“

§19. В чл. 117, текстът на алинея 6 се допълва по следния начин:

1. Изречение първо се допълва с текста *„и до трима застъпници в районната или общинска изборителна комисия.“*

2. В изречение второ след *„една изборителна секция“* се добавя текста *„и до трима застъпници в общинската изборителна комисия“*

§20. В чл. 120, алинея 1, точка 7 се прави следното изменение:

След текста *„присъства“* се добавя текста *„както и във всички обособени зони по чл. 287а и 445а“*

§21. В чл. 124, алинея 1 се добавя изречение второ, със следния текст:

„В районната, съответно общинска изборителна комисия при приемането на изборните книжа и при отчитането и въвеждането на изборните резултати, при работата в същите помещения могат да присъстват и до трима представител на партия, коалиция и инициативен комитет, регистрирали кандидати.“

§22. В чл. 126, алинея 1, точка 4 след текста *„присъства“* се добавя текста *„както и във всички обособени зони по чл. 287а и 445а“*

§23. Наименованието на чл.206 *„Видове бюлетини“* се заличава.

1. Текстът на член 206, алинея 1 се изменя по следния начин:

„(1) В изборителната секция изборителят може да гласува само с бюлетина за машинно гласуване.“

2. Алинеи 1, 2, 3 и 4 се отменят.

§24. Раздел II *“Гласуване с хартиени бюлетини“* се заличава и следващите раздели се преномерират.

Членове 208, 209, 210 и 211 се отменят, а следващите се преномерират.

§25. В чл.212 се правят следните промени:

1. Текстът на алинея 3 се изменя по следния начин:

„(3) Бюлетината е проектирана в бял цвят, изработена от плътна непрозрачна хартия, която не позволява да се разкрива тайната на гласуването, с поредни номера и е защитена с полиграфическа защита. Бюлетината предоставя възможност изборителят да не гласува за нито една партия, коалиция или инициативен комитет. Централната изборителна комисия утвърждава образца на бюлетината.“

2. Текстът на алинея 4 се изменя по следния начин:

„(4) След произвеждане на гласуването се отпечатва от системата бюлетина, която се пуска в специална кутия. Изборителят не може да промени своя вот чрез повторно гласуване. Кутиите са прозрачни и се запечатват с хартиени ленти, подпечатани с печата на секционната изборителна комисия и подписани от присъстващите членове на комисията.“

3. Текстът на алинея 5 се изменя по следния начин:

„(5) „Когато изборителната кутия се напълни с бюлетини, върху нейния отвор се залепва хартиена лента с подписите на членовете на комисията, така че да не може да бъде използвана повече, и се подпечатва с печата на секционната изборителна комисия. Пълната кутия остава на масата за гласуване. Председателят проверява изправността на втората кутия и дали тя е празна. Кутията се затваря и запечатва с хартиени ленти, подписани от присъстващите членове на комисията. Хартиените ленти се подпечатват с печата на

секционната изборителна комисия и гласуването продължава. Това обстоятелство се вписва в протокола на секционната изборителна комисия. Двете кутии се отварят едновременно след приключване на гласуването и намерените в тях бюлетини се броят заедно.“

§26. В чл.213а, алинея 5, се прави следното изменение:

След думите „по чл.3,“ текстът се променя така: *„Централната изборителна кутия заменя машината за гласуване с друга и провежда съответствие за нея“.*

§27. В чл.215, алинея 1 се правят следните изменения:

1. Текстът на точка 2 се заличава, а следващите се преномерират.

2. Текстът на досегашната т.14 се изменя по следния начин:

„техника и консумативи и други помощни и технически материали, включително и средства за извършване на видеозаснемане на запис в помещението в изборния ден, което не се излъчва публично, включително и публичния видеозапис по време на броенето и съставянето на изборния протокол.“

3. В алинея 3 и в алинея 4 цифрите се преномерират.

§28. В чл.218 неговото наименование *„Изборно помещение и параван за гласуване“* се променя така: *„Изборно помещение“* и в текста се правят следните изменения:

1. В алинея 2 изречение първо, думите *„паравани за гласуване и“* се заличават.

2. В изречение второ *„Параваните и“* се заличават.

3. В алинея 4 в първото изречение, думите *„и в параваните за гласуване се поставя табло, на което с един и същи размер, вид и формат шрифт са изписани имената и номерата на кандидатите по кандидатски листи на партии и коалиции.“* се заличават.

§29. В чл.219 думите *„паравани за гласуване и“* се заличават.

§30. В чл.226 думите *„паравани за гласуване“* се заменят с *„машината за гласуване“* и думите *„когато в нея има“* се заменят с *„когато изборител упражнява чрез нея правото си на глас“.*

§31. В чл.228, алинея 1 се прави следното изменение:

Думите *„след попълване на бюлетината“* се заменят с думите: *„след гласуване“.*

§32. В чл.230 се правят следните изменения:

1. Текстът на алинея 1 се заличава, а следващите алинеи се преномерират съответно.

2. В текста на досегашната алинея 5, след думите *„действията по ал.1,3 и 4“* се добавя следния текст: *„както и след проверка, че видеозаснемането на запис в помещението е изправно и работещо“.*

§33. В чл.236, алинея 1, текстът на последното изречение се изменя по следния начин:

„За изборител, който се придвижва с придружител, но може сам да извърши необходимите действия при гласуването, придружителят се допуска само до машината за гласуване, след което се отстранява до вратата на секцията, докато изборителят гласува сам.“

§34. В чл.237, алинея 2, в първото изречение, след думите „избирателна кутия“ се поставя точка, като останалата част се заличава. Изречение второ също се заличава.

§35. В чл.238, алинеи 3, 4 и 5 се отменят.

§36. Член 261 се отменя.

§37. Наименованието на чл.262 се заличава. Текстът на чл.262 се изменя по следния начин:

„Чл.262. Участниците в изборите се подреждат на информационните материали за гласуване и визуално се позиционират в електронното табло на машината за гласуване по азбучен ред. Партиите и коалициите, както и инициативните комитети, които не са регистрирали кандидатски листи, не участват в подредбата.“

§38. Чл.265, 266 и 267, заедно с техните заглавия, се отменят.

§39. В чл.268, в алинея 4 се добавя ново изречение със следния текст:

„Последващото вписване в отпечатаната бюлетината на специални символи, като букви, цифри или други знаци, я прави недействителна.“

§40. В чл.269 последното изречение се променя по следния начин:

„Районната избирателна комисия незабавно осигурява заместваща машина за гласуване.“

§41. В чл.270, алинея 2 се отменя.

§42. В чл.272 досегашният текст става алинея 1 и се добавя нова алинея със следния текст:

„(2) След приключване на изборния ден в СИК присъства служител на Министерството на вътрешните работи, който да наблюдава за реда на изборния процес до приключването на изготвянето на протокола на СИК и прибирането на изборните книжа.“

§43. В чл.273, ал.1 думите „с хартиените бюлетини и от машинното гласуване“ се заличават.

§44. В чл.275, алинея 1, точки 7, 8 и 13 се заличават, а останалите точки се преномерират съответно.

§45. В чл.278 се правят следните изменения:

1. В алинея 2, точка 3, думите „два броя печати“ се заменят с „печат“ а точки 4, 5, 6, 7, 8 и 9 се заличават.

2. В алинея 3, точка 3 думите „два броя печати“ се заменят с „печат“, а точки 4, 5, 6 и 7 се заличават.

3. В алинея 4 второто изречение се заличава.

4. Алинея 5 се заличава а следващата алинея се преномерира.

5. В текста на досегашната алинея 6, думите „хартиени бюлетини и“ се заличават.

§46. В чл.279 се правят следните изменения:

1. В алинея 1, думите „*бюлетини и*“ се заличават, а думите „*се подреждат на купчинки, както следва*“ се заменят с „*се подреждат на една обща купчина*“. Точки 1, 2, 3, 4 и 5 се заличават.

2. В текста на алинея 2, думите „*Бюлетините и*“ се заличават.

3. В текста на алинея 3 думите „*5 и*“ се заличава.

§47. В чл.280 се правят следните изменения:

1. В ал.1 думите „*с хартиена бюлетина и*“ се заличават.

2. В алинея 2 думите „*по т.1 -4*“ се заличават.

3.Текстът на алинея 4 се променя по следния начин:
„(4) Броят на предпочитанията (преференциите) за кандидат на партия или коалиция е равен на общия брой на предпочитанията в бюлетината от машинното гласуване с номера, с който е регистриран кандидатът в кандидатската листа, включително по чл. 278, ал. 5.“

§48. В чл. 285 се правят следните изменения и допълнения:

1. В алинея 1 текстът „*Председателят или заместник-председателят, секретарят и член*“ се заменя с текста „*Председателят, заместник-председателят и секретарят*“.

2. Създава се нова алинея 2 със следния текст:

„(2) При обективна невъзможност да бъдат осъществени задълженията по ал. 1 от някое от посочените в нея лица, районната изборителна комисия преназначава незабавно на негово място някой от членовете на комисията, предложени от различни партии и коалиции.“

3. Досегашната алинея 2 става алинея 3.

§49. В чл. 287 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова алинея 2 със следното съдържание:

„(2) При приемане и обработка на протоколите на секционните изборителни комисии от районната изборителна комисия се осъществява видеоизлъчване в реално време и видеозаснемане по начин, който осигурява непосредствена видимост към всички действия на членовете на районната изборителна комисия и лицата по чл. 285, ал. 1“

2. Досегашната алинея 2 става алинея 3.

3. Досегашната алинея 3 става алинея 4 и се добавя изречение второ със следното съдържание:

„Ново преброяване на гласовете се извършва в присъствието на минимум двама представители от различни квоти на партия или коалиция на районната изборителна комисия, които се подписват в протокола.“

4. Досегашната алинея 4 става алинея 5.

5. Досегашната алинея 5 става алинея 6 и в края се допълва със следния текст „*и от члена на районната изборителна комисия установил фактическата грешка.*“

6. Досегашните алинеи 6, 7 8 стават съответно алинея 7, 8 и 9.

7. В текста на досегашната алинея 7 думите „*кочанът с отрязациите от номерата*“ се заличават.

8. В текста на досегашната алинея 8, в изречение първо, думата „*Бюлетините*“ се заличава.

§50. Създава се нов чл. 287а със следното съдържание:

„Чл. 287а (1) Районната изборителна комисия приема правила за организация на помещениета за приемане, обработка и проверка на протоколите на секционните изборителни комисии и останалите книжа и материали съгласно указанията по чл. 57, ал. 1, т. 3 като предварително обособява необходими зони за:

1. Приемане и проверка на протоколите на секционните изборителни комисии и останалите книжа и материали

2. Въвеждане на данните от протокола в изчислителния пункт на районната изборителна комисия.

3. Ново преброяване на гласовете в случаите на чл. 287, ал. 3

(2) Не се допуска изнасяне на протоколи извън обособените зони, които не са приети от районната изборителна комисия и нямат издадена и подписана разписка съдържаща числовите данни от протокола.

(3) Районната изборителна комисия създава организация и условия за видеонаблюдението в реално време и видеозаснемане във всички предварително обособени зони от ал. 1.

(4) Лицата по чл. 288а имат пълен достъп до обособените зони по ал. 1.

(5) Районната изборителна комисия обявява предварително на интернет страницата си правилата по ал. 1.“

§51. В чл. 288а се правят следните допълнения:

1. След текста *„секционните изборителни комисии“* се добавя текста *„във всички обособени зони по чл. 287а“*

2. Добавя се изречение второ със следния текст:

„При установяване на нарушения на изборния процес присъстващите лица незабавно уведомяват председателя на районната изборителна комисия.“

§52. Текстът на чл.325 се изменя по следния начин:

„За съдържащието на бюлетината за машинно гласуване се прилагат правилата на член 212“.

§53. Наименованието на член 326 се заличава и текстът на член 326 се променя по следния начин:

„Чл.326. Партиите, коалициите и инициативните комитети, които са регистрирали кандидатски листи, се подреждат на информационните табла и на екрана на машината за гласуване по азбучен ред.“

§54. Чл.328 се отменя.

§55. Текстът на чл.332 се изменя по следния начин:

„При установяване на резултатите от гласуването се прилагат правилата на член 278.“

§56. Текстът на чл.333 се изменя по следния начин:

„За действията след отваряне на изборителната кутия се прилагат правилата на член 279“.

§57. В чл.334 се правят следните изменения:

1. В алинея 1 думите *„хартиена бюлетина и“* се заличават.

2. В алинея 2 думите *„ал.1, т.1 – 5“* се заличават.

3. В алинея 3 думите *„ал.1, т.6 и 7“* се заличават.

§58. В чл.335 се правят следните изменения:

1. В алинея 1, думите „и специалната кутия за“ се заличават, а в точка 1 думите „избирателните кутии“ се заменят с „избирателната кутия“. В точка 2 се отменя, а следващите точки се преномерират.

2. Алинея 4 става алинея 2.

§59. Член 371, заедно с неговото наименование се отменя.

§60. Наименованието на член 372 се заличава, а текстът се променя по следния начин:

„Чл.372. Партиите, коалициите и инициативните комитети, които са регистрирали кандидатски листи, се подреждат на информационните табла и на екрана на машината за гласуване по избучен ред.“

§61. Текстът на чл.420 се променя по следния начин:

„Гласуването за общински съветници, кмет на община, кмет на район и кмет на кметство се извършва с бюлетини за машинно гласуване по образец, утвърден от Централната избирателна комисия.“

§62. Член 421 и член 422 се отменят.

§63. Наименованието на чл.423 се заличава, а текстът се променя по следния начин:

„Чл.423. Партиите, коалициите и инициативните комитети, които са регистрирали кандидатски листи, се подреждат на информационните табла и на екрана на машината за гласуване по избучен ред.“

§64. Член 427 се отменя.

§65. В член 429, алинея 2 се отменя.

§66. В член 434, алинея 1, точки 7, 8 и 13 се отменят, а останалите се преномерират.

§67. Текстът на член 437 се изменя по следния начин:

“При установяване на резултатите от гласуването се прилагат правилата на член 278.“

§68. В заглавието на чл.438, думите „бюлетините и“ се заличават.

§69. Текстът на чл.438 се променя по следния начин:

„Чл.438. За действията след отваряне на избирателната кутия се прилагат правилата на член 279“.

§70. В член 439 се правят следните изменения:

1. В алинея 1, думите „хартиена бюлетина и“ се заличават.

2. Алинеи 2, 3, 4, 5, и 6 се отменят.

§71. В чл.440 се правят следните изменения:

1. В алинея 1, думите „и специалната кутия“ се заличават, а точка 2 се отменя.

2. В т.3а думите „ал.1, т.7“ се отменят.

§72. В чл. 444 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 текстът „Председателят или заместник-председателят, секретарят и член“ се заменя с текста **„Председателят, заместник-председателят и секретарят“**

2. Създава се нова ал. 2 със следното съдържание:

„(2) При обективна невъзможност да бъдат осъществени задълженията по ал. 1 от някое от посочените в нея лица, общинската изборителна комисия преназначава незабавно на негово място някой от членовете на комисията, предложени от различни партии и коалиции.“

3. Досегашната алинея 2 става алинея 3.

§73. В чл. 445 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова алинея 2 със следния текст:

„(2) При приемане и обработка на протоколите на секционните изборителни комисии от общинската изборителна комисия се осъществява видеоизлъчване в реално време и видеозаснемане по начин, който осигурява непосредствена видимост към всички действия на членовете на общинската изборителна комисия и лицата по чл. 444, ал. 1.“

2. Досегашната алинея 2 става алинея 3.

3. Досегашната алинея 3 става алинея 4 и се добавя изречение второ със следния текст:

„Ново преброяване на гласовете се извършва в присъствието на минимум двама представители от различни квоти на партия или коалиция на общинската изборителна комисия, които се подписват в протокола.“

4. Досегашната алинея 4 става алинея 5.

5. Досегашната алинея 5 става алинея 6 и в края се допълва със следния текст:
„и от члена на общинската изборителна комисия установил фактичестката грешка.“

6. Досегашните алинеи 6, 7 и 8, стават съответно алинея 7, 8 и 9.

7. В досегашната алинея 7 думите **„кочанът с отрязъците с номерата“** се заличават.

§74. Създава се нов член 445а със следното съдържание:

„Чл. 445а (1) Общинската изборителна комисия приема правила за организация на помещенията за приемане, обработка и проверка на протоколите на секционните изборителни комисии и останалите книжа и материали съгласно указанията по чл. 57, ал. 1, т. 3 като предварително обособява необходими зони за:

4. Приемане и проверка на протоколите на секционните изборителни комисии и останалите книжа и материали

5. Въвеждане на данните от протокола в изчислителния пункт на общинската изборителна комисия.

6. Ново преброяване на гласовете в случаите на чл. 445, ал. 3

(5) Не се допуска изнасяне на протоколи извън обособените зони, които не са приети от общинската изборителна комисия и нямат издадена и подписана разписка съдържаща числовите данни от протокола.

(6) Общинската изборителна комисия създава организация и условия за видеонаблюдението в реално време и видеозаснемане във всички предварително обособени зони от ал. 1

(7) Лицата по чл. 446а имат пълен достъп до обособените зони по ал. 1

(8) Общинската изборителна комисия обявява предварително на интернет страницата си правилата по ал. 1.“

§75. В чл. 446а се правят следните допълнения:

1. След текста *„секционните избирателни комисии“* се добавя текста *„във всички обособени зони по чл. 445а“*

2. Добавя се ново изречение второ със следния текст:

„При установяване на нарушения на изборния процес присъстващите лица незабавно уведомяват председателя на общинска избирателна комисия.“

§76. В член 449, алинея 4, последното изречение се изменя по следния начин:

„Наименованията се отпечатват в протоколите по азбучен ред“.

§77. В член 450, алинея 1, т.11 и т.12 се отменят.

§78. В член 496 се създава нова алинея със следния текст:

„За неизпълнение на задълженията по чл. 18, ал. 6 или чл. 57, ал. 1, т. 8 отговорните лица в ЦИК подлежат на глоба от 500 до 1 500 евро.“

§79. Създава се нов член 499 със следния текст:

„Чл. 499. (1) За неспазване на разпоредбите по чл. 57а отговорните лица подлежат на глоба от 250 до 500евро.

(2) При повторно нарушение глобата е от 750 до 1 500 евро.“

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА:

§80. Законът влиза в сила след обнародването му в "Държавен вестник".

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Костадинов –

Петър Петров -

МОТИВИ

КЪМ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ИЗБОРНИЯ КОДЕКС

Част от мерките за повишаване на избирателната активност и за възстановяване на доверието в демократичните процеси е отстраняване на законодателните пропуски в изборния процес. Именно настоящият законопроект създава възможност за решаване на редица проблеми в изборното законодателство чрез гарантиране на честни и прозрачни избори. Предложените промени ревизират текстове на Изборния кодекс с основна цел да се повиши прозрачността, ефективността и контрола в изборния процес, повишавайки доверието на гражданите в изборната система. Един стабилен и справедлив изборен процес е основен стълб на демокрацията. Той не само легитимира управлението, но и осигурява възможността на гражданите да изразят своето мнение и да участват в политическите промени. Изборите са моментът, когато гражданите могат да държат своите лидери отговорни и да повлияят на посоката, в която се развива държавата.

През всички избори в последните години, се наблюдават измами в съществени размери чрез гласуването с хартиени бюлетини. Те въвеждат сериозно изкривяване на вота и дори станаха повод за оспорване на резултати от парламентарни избори пред Конституционния съд, като делото там разкри огромни манипулации и нарушения. След въвеждането на хартиеното гласуване през 2022 г. то доведе не до увеличение на избирателната активност, а единствено до увеличение на купения, зависимия и контролирания вот в полза на конкретни участници в изборите, както и до безбройните изборни нарушения, изразяващи се в дописване на бюлетини, подмяна на бюлетини и т.н. Всичко това в съвкупност налага гласуването с хартиени бюлетини да отпадне.

Считаме, че освен него, е ненужно да бъдат поставяни номера на бюлетините. Гласоподавателите са достатъчно грамотни и могат да прочетат наименованието на участника в съответния тип избор, който желаят да подкрепят. Това е необходимо и за да се ограничи възможността за инструктиране на избиратели за кой участник да гласуват.

Считаме, че като приоритет би следвало да се заложи уеднаквяването на правилата и задълженията на всички районни, съответно общински избирателни комисии, което ще доведе до по – голяма консистентност, предвидимост и справедливост в изборния процес. Създавайки общоприети и стандартни практики, които да гарантират еднаквост в действията на районните и общински избирателни комисии ще намали риска от различни тълкувания и изпълнения на избирателните правила в различни части на страната. Стъпка в тази посока е включване в правомощията на Централната избирателна комисия да създава единни задължителни указания за действията на районните и общинските избирателни комисии по време на преброяване на гласовете в изборната нощ, което ще гарантира, че всички избиратели имат еднакви условия за участие в изборите и че техните гласове ще бъдат преброени по един и същи начин, независимо от региона, в който живеят.

1. Основания и контекст на законодателната инициатива

Измененията в Изборния кодекс са продиктувани от необходимостта за подобряване на прозрачността и ефективността в работата на Централната избирателна комисия (ЦИК). Сегашната уредба позволява ограничена отчетност и публичност, което пък е предпоставка за поставяне в зависимост на членовете от политически интереси, а това пък намалява доверието на гражданите в изборния процес. Липсата на изисквания за управленски и професионални умения, както и дългият фиксиран мандат, затрудняват гъвкавото адаптиране на състава на ЦИК спрямо политическите промени в държавата.

Предложените промени са в съответствие с основните принципи на Конституцията на Република България, които гарантират демократичното управление и народния суверенитет. Измененията отразяват международните стандарти за независимост и професионализъм на изборните органи, като тези на Венецианската комисия и препоръките на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), като:

- Ясни критерии за избор на членове на ЦИК;
- Минимум 10 години юридически опит, или опит в сферата на публичната администрация или на длъжност в изборния процес.
- Прозрачност при номинациите;
- Публикация на номинациите на уебсайта на Народното събрание с възможност за обществено обсъждане;
- Съкращаване на мандатите;
- Подаване на декларации за политическа необвързаност при встъпване в длъжност;
- Ограничения за заемане на партийни длъжности по време на мандата и две години след него;

Предложенията гарантират, че всички политически партии ще имат пропорционално представителство в ЦИК спрямо последните парламентарни избори. Това ще подобри равнопоставеността в работата на комисията и ще ограничи риска от политически злоупотреби.

Предложенията ни касаят въвеждане на изискване за удостоверяване на невъзможността на лице, което поради своето трайно увреждане не може да осъществи изборно право в изборно помещение да бъде дадено единствено от съответният компетентен орган /ТЕЛК/НЕЛК/, който да удостовери вида на увреждането и дали последното пречи на лицето да осъществи изборно право в изборно помещение. То е реакция срещу редица примери, в които общински кметове безконтролно разрешават множество подвижни изборителни кутии без реална възможност за контрол дали те обслужват действително лица с увреждания, или са всъщност удобен начин за повишаване на изборителната активност в полза на определена политическа партия.

Лишено от логика е липсата на възможност за партията, направила предложение за член на избирателна комисия (ЦИК, РИК, ОИК или СИК), да не може да го заменя по собствена инициатива. Това води само до недостатъци в изборния процес и следва да се осигури възможност на партията или коалицията, предложила член на съответната комисия, да може да го замени с друг, който да отговаря на същите законови изисквания, при извършена подобна преценка.

Въвеждането на непублично видеонаблюдение в реално време през изборния ден, както и на видеозаснемане при приемането и проверката на всеки един от протоколите в момента на предаването им от секционните избирателни комисии цели повишаване на

прозрачността, откритост и отчетност на изборния процес. Осигуряването на допълнителен контрол чрез прякото проследяване в реално време на всяко едно от действията на комисиите при приемане и проверка на протоколите ще предотврати евентуални злоупотреби и манипулации и ще гарантира правилното отчитане на всеки глас.

Измененията заложи в законопроекта дават възможността за присъствие на по-голям брой застъпници и представители на политически партии и коалиции в районните или общински изборителни комисиции спрямо допустимия брой в изборителните секции, което изчиства законодателния пропуск спрямо пропорционалната значимост и обхват на задачите. Районните, съответно общински изборителни комисиции събират и обработват гласовете на цял многомандатен изборителен район, респ. цяла община, което представлява значително по-голям обем работа и отговорност в сравнение със секционните изборителни комисиции, които преброяват гласовете на много по-малък брой изборители. Именно затова предложената промяна ще допринесе за по – ефективен контрол като намали риска от злоупотреби, манипулации и грешки и ще гарантира по-голяма точност и справедливост при отчитане на резултатите.

В настоящото предложение са заложи и изменения на разпоредбите касаещи определянето на възнагражденията на секционните изборителни комисиции. Ръководните длъжности в секционните изборителни комисиции изпълняват повече и по-отговорни задачи, което изисква и по-голямо натоварване и повече отработени часове. С увеличаването на тяхното заплащане се цели не само да се компенсират тези допълнителни усилия, но и да се мотивират членовете на секционните изборителни комисиции да изпълняват своите задължения с по-висока ефективност и отговорност. Това ще доведе до по-добра организация и изпълнение на изборния процес, което е от съществено значение за успешното провеждане на изборите. В момента разликата в заплащането между ръководните длъжности в секционните изборителни комисиции и членовете е много ниска. Това демотивира хората да поемат отговорността и тежестта да бъдат ръководители в изборния ден. Причината е, че ако за членовете на комисиите всичко приключва с попълването на протокола в секцията, то за ръководствата изборния ден продължава до предаване на изборните книжа в районната изборителна комисиция. Много често тази процедура е свързана с изключително дълго чакане, понякога продължаващо над 10-12ч. Когато добавим и това, че има секционни изборителни комисиции в някои области, които се намират на повече от 1 час път от РИК, то за някои ръководства на СИК изборния ден може да продължи повече от 24ч. Това, както е известно на всички нас е нарушение на КТ и единствения начин да се компенсира този извънреден труд е да се увеличи заплащането на ръководните позиции в СИК.

През последните години бяха проведени чести избори за Народно събрание. Тази повтаряемост на този най-важен вид избори откри редица проблеми на изборния процес, които се натрупват и като резултат влияят на честността на вота, като водят неминуемо до неговата подмяна.

На първо място, непонятно е въвеждането на изборните резултати и тяхното окончателно изчисляване да се извършва от акционерни дружества като „Информационно обслужване“ АД, чиято дейност буди големи съмнения за непрозрачност и за нагласяване на резултатите от изборите при тяхното въвеждане, в

полза на определени политически партии, а следва да бъде извършвано само от държавни институции или ведомства.

Съставът на Централната изборителна комисия следва да отразява актуалното разпределение на политическите сили в действащото Народното събрание. Лишено е от всякаква логика сегашното законодателно решение, за един петгодишен мандат членовете на ЦИК да бъдат предлагани и избирани от политически сили, които впоследствие нямат представителство в парламента, или съответно – съставът на ЦИК да не отразява пропорционално разпределението на състава на политическите партии и коалиции в Народното събрание. Целта на настоящата законодателна промяна е именно да се постигне това, че съставът на Централната изборителна комисия да отразява актуалните политически нагласи на обществото, обективирани в резултатите от последните парламентарни избори, като този принцип се запази и занапред и съставът на комисията да бъде променян пропорционално по време на нейния петгодишен мандат.

На следващо място, основание за настоящата законодателна промяна е дейността на Централната изборителна комисия в случаите, когато е била надлежно сезирана от участници в изборния процес да се произнесе с решение, но не го е сторила поради една или друга политическа (или друга) причина; а също и в случаите, когато вместо да се произнесе с надлежно решение, Комисията се впуска в други, странични процедури. Затова е необходимо сериозно подобряване на дейността на Комисията чрез съответни законодателни предложения.

На следващо място, необходимо е да бъдат пресечени веднъж завинаги изборните измами, изразяващи се в подаване не лично, а от чуждо име на стотици и дори хиляди онлайн-заявления за откриване на изборни секции в Република Турция от един и същ IP-адрес и чрез използване на чужди лични данни. Това бива извършвано умишлено, за да бъде увеличен броят на откритите изборни секции. Посочените лица като заявители дори не знаят, че от тяхно име са подавани онлайн-заявления, още повече, че стотици и хиляди от тези заявления биват подавани от един и същи компютър. Това се прави включително и от територията на Република България. ЦИК многократно се оправдава, че в Изборния кодекс няма ограничение за броя на подаваните електронни заявления за гласуване в чужбина от един IP-адрес, както и че няма териториално ограничение. Затова следва да бъде пресечена възможността за подобно оправдание от страна на ЦИК да промени правилата за подаване на електронни заявления на стопанисвания именно от нея уебсайт www.cikbg.

Следващата промяна, предложена с този законопроект касае възможността за видеозаснемане на запис от изборния ден, което да не е публично, но да дава видимост в изборното помещение, без да бъде насочено пряко и директно към паравана или дисплея на машината за гласуване и по този начин да не се нарушава тайната на вота. То няма да бъде излъчвано на живо и няма да бъде публично разпространявано, а ще бъде приобщавано към изборните книжа и в случай на нужда, впоследствие може да бъде прегледано за установяване на факти и обстоятелства, както и събития, случили се в изборното помещение по време на изборния ден. Това видеозаснемане на запис следва да бъде задължително действащо във всички изборни секции по време на изборния ден. Считаме, че само цялостно и непублично видеозаснемане на запис ще възпрепятства изборни измами и действия по контролиране на вота, като:

- даване на указания на гласуващи избиратели от страна на трети лица, застанали до машината за гласуване или придружаващи избиратели;

- предаване на информация с лични данни на гласоподаватели или на членове на комисията, боравещи с изборния протокол, за ръчно допълване на избирателните списъци в изборния ден и респективно извършване на гласуване от името на друго лице;

- нерегламентирано допълване на съдържанието на избирателните кутии с бюлетини и/или хартиени отрязъци.

Обезпечаването на работещо и непублично видеозаснемане на запис ще е необходима предпоставка за започване на изборния ден – също така, както наличието на урна за бюлетините и хартиените разписки е необходима предпоставка за започване на изборния ден.

Също така, заради многобройните излъчени изборни нарушения във видеоклиповете от преброяването на изборните резултати, които не намаляват след всеки следващ проведен избор считаме, че е необходимо вътре в изборното помещение да присъства и служител на Министерството на вътрешните работи. Неговото присъствие ще превентира и пресече опитите за манипулации при преброяването и изготвянето на изборните протоколи.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Костадинов

Петър Петров

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО КЪМ ЗАКОНОПРОЕКТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ИЗБОРНИЯ КОДЕКС

Заинтересовани групи: Всички български граждани, имащи активни изборителни права.

Въздействието върху обществото с така предложеното изпълнение и допълнение на Изборния кодекс се свързва със следните положителни последици:

1) На първо място, ще бъде създадено по-голямо доверие от обществото в Изборния процес, включително и по отношение на организирането, провеждането и отчитането на резултатите от изборите, тъй работата на Централната изборителна комисия ще стане по-прозрачна, съдебният контрол върху нея ще се подобри, а и по-трудно отделни членове ще могат да влияят на общото решение, включително и чрез саботиране на нужния кворум за вземане на решение. Предложеното пропорционално разпределение между парламентарно представените партии и коалиции на последните парламентарни избори ще отразява актуалните политически нагласи на българските граждани и те ще знаят че чрез избраното от тях техно политическото им представителство е получило свое отражение и в състава в ЦИК. Като резултат от горното ще се постигне по-голяма обективност и провеждане на избори, което да бъде прието като безпристрастно сторено от страна обществото.

С намаляването на изискуемия кворум за вземане на решения ще се възпрепятства вече възможността за саботиране на вземане на решения от страна на членове на ЦИК чрез неучастие в заседанията и респективно чрез неосигуряване на изискуемия до момента кворум от 2/3 от присъстващите членове. Работата на ЦИК ще се подобри и ще бъде вземането на повече решения в кръга на нейната дейност.

Създаването на възможност за обжалване на произнасяне с решение от страна на ЦИК в случаите, когато е била сезирана с искане за произнасяне с решение, но нейните членове са бездействали в това отношение, или са предпочели да извършат други действия, които да симулират ангажираност със сезирането, ще подпомогне упражняването на съдебен контрол върху дейността на ЦИК. Ще стане възможно в тези случаи съдът да провери действията (или бездействията) на ЦИК и ако намери закононарушения, да ги посочи и да издаде задължителни указания по реда на чл.53, ал.4 към Комисията да се произнесе, като спазва закона.

Също така премахването на неясната роля на акционерни дружества като „Информационно обслужване“ АД при въвеждането и отчитането на изборните резултати и възлагането на тази дейност на държавни ведомства ще доведе до по-голяма прозрачност на изборния процес, както и до съкращаване на ненужни разходи за дейностите на такива акционерни дружества.

Със създаването на ограничение на броя електронни заявления, които да бъдат подавани от един IP-адрес, както и със създаването на забрана за тяхното подаване от

територията на Република България, ще се пресечат изборните измами чрез откриване на изборни секции в Република Турция с подаване на онлайн-заявления от името на трети лица с използването на чужди лични данни.

С въвеждането на задължително и непублично видеозаснемане на запис във всички изборни секции в страната и чужбина - по време на изборния ден, който да не е публичен и да не бъде излъчван в реално време и който да не засяга тайната на вота, тъй като няма да има пряка видимост към машината или паравана - ще се постигне една много по-голяма прозрачност на изборите, от сега постигнатата чрез видеонаблюдението на живо след края на изборния ден. Така ще се възпрепятстват много от възможностите за манипулация на вота вътре в секцията по време на изборния ден. Не по-малко важно е и обстоятелството, че чрез видеозаснемането на запис, което не е публично, впоследствие ще може много по-лесно да се ангажира и наказателната отговорност на лицата, провеждащи изборите в съответната секция, ако се установят данни за извършени престъпления. Същите видеозаписи ще служат и за защита на избирателите, че срещу тях няма да бъдат правени опити за въздействие по време на упражняване правото на вот вътре в изборната секция, или след като той е бил упражнен.

Очаквано въздействие върху заинтересованите страни

Гражданите ще имат по-голямо доверие в независимостта и прозрачността на изборния процес.

Политическите партии ще се ползват от равнопоставени условия в изборите.

Членовете на ЦИК ще имат ясно разписани задължения и отговорности.

Членовете на ЦИК ще бъдат защитени от политически натиск.

Анализ на разходите и ползите

Разходи:

Административни разходи за въвеждане на нови процедури и декларации.

Разходи за адаптиране на структурата на ЦИК в съответствие с новите изисквания.

Ползи:

Повишаване на доверието в изборния процес.

Ограничаване на риска от политически влияния и манипулации.

Подобряване на ефективността и прозрачността на изборите.

Административна тежест и структурни промени

Няма да се изискват значителни промени в структурата на държавните органи.

Предвижда се минимална административна тежест, свързана с въвеждането на декларации и прозрачност при номинациите.

Въздействие върху нормативната база

Няма да се налагат изменения в други закони, освен ако не се установят допълнителни препратки към Наказателния кодекс.

ВНОСИТЕЛИ:

Костадин Костадинов –

Петър Петров -